

Стара програма	Волощук Є. В.	Ніколенко О. М. і колектив	Снегірьова В.В., Бушакова О.В., Горобченко І.В., Каснюк О.В.
8 клас			
<p>Загалом: 27-32 твори, з яких 2-3 уривки з Біблії, 2-3 міфи, 5-7 розділів з трьох героїчних поем (рахуємо 3 поеми), 2 трагедії, 2-3 розділи роману, 1 комедія, 1 повість-казка, 1 роман або повість-притча на вибір, 13-15 віршів + рубаї Омара Хаяма (кількість не вказана).</p>	<p>Загалом: 37 творів, з яких 12 біблійних історій, 1 героїчна поема (5-6 уривків), 6 романів (вибрані епізоди), 3 повісті (вибрані епізоди), 1 повість-казка, 1 оповідання, 1 новела, 12 віршів + рубаї Хаяма й газелі Гафіза (кількість не вказана).</p>	<p>Загалом: 17-18 творів, з яких 2-3 міфи, 2 героїчні поеми (2-4 уривки), 2 повісті, 1 трагедія, 3 романи (уривки і повністю), 7 віршів + рубаї Омара Хаяма (кількість не вказана).</p>	<p>Загалом: 21-23 твори, з яких 5 героїчних поем (6 уривків/ розділів/ пісень сумарно), 9-10 віршів, 5-6 рубаї, 1 роман (три розділи), 1 комедія.</p>
<p>Вступ (2 години). Література і культура. Роди літератури (епос, лірика, драма), їхні характерні ознаки. Літературний процес. Основні літературні епохи, напрями, течії, специфіка їхнього розвитку в різних країнах. 2. Священні книги людства як пам'ятки культури і джерело літератури (7 годин). Загальнокультурне значення священних книг народів світу, найвідоміші з них. Священні книги як вихідна основа світових релігій, етичних уявлень, мистецтва різних народів. <u>Веди (огляд).</u> Веди як пам'ятка індоєвропейської словесності II-I тис. до н. е. Образи ведійської міфології (боги, напівбоги, герої, ворожі сили, символи та ін.). <u>Космогонічні міфи Вед.</u> <u>Біблія.</u> <u>Старий Заповіт (Створення світу. Каїн і Авель. 10 заповідей).</u> <u>Новий</u></p>	<p>Вступ. Пізнання світу й людини в літературі. Художня література як засіб пізнання світу. Наукові знання й художня картина світу. Літературні мандрівки у просторі та часі. Художнє засвоєння внутрішнього світу людини. Частина 1. Біблія – духовна скарбниця людства. 1.1. Зі Старого Заповіту. Пророк Мойсей – духовний вождь і політичний лідер єврейського народу. <u>Чудесне спасіння Мойсея; захист співвітчизників і втеча. Неопалима купина й покликання Мойсея. Гора Синай і отримання Десяти заповідей; їхній зміст.</u> Символічне значення сюжетів про <u>золотого тельця та блукання єврейського народу пустелею.</u> Вірність Мойсея Богу; його турбота про народ, сміливість, мужність, жертвовність, готовність відстоювати правду Божу. Образ</p>	<p>Вступ. Літературний процес. Роди літератури, їхні характерні ознаки. Літературний процес. Провідні літературні епохи. Ідеали античності з нами. Античність, її хронологічні межі, специфіка (Давня Греція, Давній Рим). Роди і жанри античної літератури. <u>Міфи троянського циклу.</u> <u>Троя. Паріс викрадає Єлену. Облога Трої. Смерть Ахілла. Троянський кінь</u> (2-3 міфи за вибором учителя). Відображення історичних подій у міфах троянського циклу. Ключові образи та символи циклу. <u>Гомер. «Іліада» (огляд, 1-2 уривки за вибором учителя).</u> Гомер та його значення в історії розвитку європейських літератур. Міфологічна основа і образи гомерівського епосу. <u>Тіртеї (VII ст. до н. е.). «Добре вмирати тому...».</u> Ідея захисту рідної країни у творі. Античний ідеал героя.</p>	<p>Вступ. Література як засіб художнього освоєння дійсності з найдавніших часів до наших днів, як вираження світу почуттів, переживань та уявлень людей. Час у пошуку героя. Ідеал чоловіка* в античному та середньовічному героїчних епосах. Гомер (IX-VIII ст. до н.е.) «Іліада». Бій Ахілла з Гектором (із пісні 22). Міфологічна основа “Іліади”. “Гомерівське питання”. Загальне уявлення про сюжет поеми. Драматизм поєдинку Ахілла з Гектором. Мужність троянця перед лицем неблаганної смерті. Жорстокість Ахілла до ворога. Антивоєнний пафос твору. “Одіссея”. Одіссеї у кїклопа Поліфема (Із пісні 9). Міфологічна основа “Одіссеї”. Загальне уявлення про сюжет твору. Розповідь Одіссея про випробування на острові</p>

Заповіт (Євангеліє – 2-3 розділи за вибором учителя). Біблія як основа двох релігій – юдейської і християнської. Зв'язок Біблії з історією і міфологією. Структура Біблії, її складники. Ключові ідеї та образи Старого і Нового Заповітів. Морально-філософський зміст біблійних сюжетів і образів. Коран (огляд). Коран – головна книга ісламу. Побудова Корану, охоплення в ньому різних сфер людського життя.

Античність (11 годин).

Поняття про античність, її хронологічні межі. Основні етапи, роди і жанри античної літератури. Специфіка розвитку літератури в Давній Греції і в Давньому Римі. Концепція людини і світу в античній літературі (ідея гармонії тілесного і духовного, любов до життя в усіх його проявах, відкриття світу, героїчне служіння, катарсис, поєднання реального і міфологічного та ін.). Давньогрецька міфологія. Основні цикли давньогрецьких міфів. Міфологічна основа героїчного епосу.

Міфи троянського циклу. Троя. Паріс викрадає Єлену. Облога Трої. Смерть Ахілла. Троянський кінь (2-3 за вибором учителя). Відображення історичних подій у міфах троянського циклу. Ключові образи циклу, їхній гуманістичний зміст. Міфологічні символи (яблуко розбрату, троянський кінь та ін.).

Гомер. «Іліада» (огляд). «Двобій Ахілла і Гектора» (пісня 22, вірші

Мойсея в європейській культурі.

1.2. 3 Нового Заповіту. Учні Ісуса Христа; ставлення Христа до них. Образ апостола Петра в оповіді про ходіння Ісуса по воді; символічний зміст цього сюжету. Апостол Андрій Первозванний; його проповідь на українських теренах і передбачення християнського Києва. Образ Христа в епізодах в'їзду до Єрусалима та під час молитви в Гетсиманському саду. Зречення Петра та його каяття. Зрада Юди та його покарання. Зустріч Христа з апостолами після Воскресіння; апостол Фома. Біблійні «вічні образи».

Інваріантний компонент. Зі Старого Заповіту. Історія Мойсея. Неопалима купина. Перехід через Червоне море. Гора Синай та Десять заповідей. Золотий тілець. Блукання в пустелі. 3 Нового Заповіту. Христос збирає учнів. В'їзд Христа до Єрусалима. У Гетсиманському саду. Зречення Петра. Зрада Юди. Зустріч Христа з апостолами після його Воскресіння.

Частина 2. Пізнання світу й людини в далеких мандрівках.

2.1. Довгий шлях додому.

Гомер (бл. VIII – VII до н.е.). 3 «Одіссеї». Циклоп Поліфем. Між Сциллою і Харибдою. Острів сирен. Повернення додому. Давньогрецькі міфи та їхнє значення для античної культури. Найдавніші літературні обробки давньогрецьких міфів. Гомер – легендарна особистість античної культури. «Одіссея» Гомера – поетична

Публій Вергілій Марон (70–19 рр. до н. е.). «Енеїда» (огляд, 1-2 уривки за вибором учителя). Зв'язок твору з гомерівським епосом, міфологією. Ідея громадського служіння, утвердження величі держави. Образ Енея та його значення.

Літературний міст у сьогодення.

Річард Бах (нар. 1936). «Чайка Джонатан Лівінгстон». Сюжет твору як філософська метафора людського буття. Алегоричні образи. Утілення прагнення до високої мети в образі чайки Джонатана. Художній конфлікт твору. Ознаки притчі.

Середньовіччя: світло крізь темряву.

Середньовіччя як доба, її хронологічні межі й специфіка в історії європейських і східних літератур. Вплив релігії, філософії на літературу і культуру в добу середньовіччя.

Омар Хаям (бл. 1048–після 1122).

Рубаї. Лаконізм і місткість жанру рубаї. Основні теми й мотиви творчості Омара Хаяма.

Аліг'єрі Данте (1265–1321). Сонет 11 («В своїх очах вона несе кохання...»).

Данте як ключова постать італійського Середньовіччя і переходу до Відродження. Загальна характеристика його творчості. Утілення в сонеті 11 Данте краси високого почуття кохання.

Літературний міст у сьогодення.

Ерік Вольф Сігел (1937-2010). «Історія кохання». Розповідь про зворушливе і трагічне кохання

кіклопів. Уславлення мужності й хитрості царя Ітаки. Зображення побуту і звичаїв давніх греків.

Вергілій (70-19 р.р. до н.е.). «Енеїда». **Троянський кінь та загибель Лаокоонта і його синів** (Із пісні 2). Міфологічна основа та історія написання «Енеїди». Загальне уявлення про сюжет поеми. Розповідь Енея про троянського коня та загибель Лаокоона та його синів. Змалювання жорстокої правди війни, безсилля людини перед волею богів.

«Старша Едда». Промови Фафніра. «Старша Едда» як збірка скандинавських міфів. Поєдинок Сігурда і Фафніра. Сміливість і винахідливість воїна в бою. Дракон Фафнір – жадібний охоронець золота, що несе загибель. Розплата коваля Регіна за зраду та інтриганство.

«Пісня про Роланда». Смерть Роланда. Історична основа «Пісні про Роланда». Загальне уявлення про сюжет твору. Утілення в образі Роланда ідеалу лицаря – сміливого патріота, вірного васала короля, захисника християнської віри. Зображення лицарського кодексу честі у творі.

Зі Сходу світло. Загальнолюдські цінності в середньовічній поезії Сходу.

Лі Бо (701–762) «Печаль на яшмовому ганку», «На самоті сиджу у горах Цзінтяншань», «По той бік кордону» (VI), «Запитання і відповіді в горах», «Думи тихої ночі» (2-3 вірші за вибором учителя).

140–410). «Пріам у Ахілла» (пісня 24, вірші 470–670). Гомер та його значення в історії розвитку європейських літератур. Міфологічна основа гомерівського епосу. Образи Ахілла і Гектора. Гуманістичний зміст «Іліади». Катарсис.

Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції.

Тіртеї (VII ст. до н. е.). «Добре вмирати тому...». Ідея захисту рідної країни в елегії. Античний ідеал героя. Авторська позиція.

Сапфо (VII–VI ст. до н. е.). «До Афродіти» («Барвношатна владарко, Афродіто...»). Звернення у вірші до Афродіти – богині кохання. Образ ліричної героїні, глибина її почуттів і переживань.

Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми – трагедія і комедія.

Есхіл (бл. 525–бл. 456 рр. до н. е.). «Прометей закутий». Значення творчості Есхіла для розвитку європейської драми і театру. Утілення міфу про Прометейя у трагедії «Прометей закутий». Основний конфлікт трагедії. «Дари» Прометейя людству. Ідеї служіння, самопожертви, свободи. «Золота доба» давньоримської літератури.

Публій Вергілій Марон (70–19 рр. до н. е.). «Енеїда» (огляд, 1-2 уривки за вибором учителя). Зв'язок твору з гомерівським епосом, міфологією. Ідея громадського служіння,

пам'ятка античної доби. Загальна характеристика сюжету «Одіссеї». Світ, який пізнає Одисей у мандрах. Випробування характеру Одисея. Символічний зміст повернення Одисея додому. Фантастичні елементи в гомерівському епосі. Одисей як «вічний образ».

Інваріантний компонент 3 «Одіссеї» Гомера. Циклоп Поліфем. Між Сциллою і Харибдою. Острів сирен. Повернення додому.

Варіативний компонент 1. Одисей у лотофагів. Одисей і Каліпсо. Одисей у Цірцеї.

Варіативний компонент 2. Сюжети мандрівок у давньогрецькій міфології (1–2 оповіді).

2.2. У пошуках ідеалу.

Мігель де Сервантес Сааведра (1547–1616). «Премудрий гідальго» Дон Кіхот з Ламанчі (вибрані розділи). Стилі відомості про автора. «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» – пародія на середньовічні лицарські романи. Прагнення змінити світ на краще як спонука мандрівок Дон Кіхота й Санчо Панси. Боротьба зі злом; реальний та ілюзорний світи в романі. Антитеза в зображенні Дон Кіхота та Санчо Панси. Риси характерів обох персонажів. Дон Кіхот і Санчо Панса – «вічні образи» світової літератури.

2.3. Відновити цивілізацію і зберегти себе.

Даніель Дефо (бл. 1660–1731). «Робінзон Крузо» (ключові епізоди). Стилі відомості про автора. Історія

студента, сина мільйонера, до дочки бідного італійського емігранта. Проблеми життя і смерті, любові й відданості у творі.

Шедеври Ренесансу.

Епоха Ренесансу (Відродження) в Європі. Культ античності.

Франческо Петрарка (1304–1374). Сонети № 61, 132. Історія кохання в сонетах Ф. Петрарки. Образи ліричного героя та героїні. Структура сонетів Ф. Петрарки.

Вільям Шекспір (1564–1616). Сонети № 66, 116, 130. Трагедія «Ромео і Джульєтта». Значення В. Шекспіра для розвитку англійської літератури та світового мистецтва. Основні теми сонетів В. Шекспіра. Відображення внутрішнього світу ренесансної людини. Художні особливості сонетів В. Шекспіра. Трагедія «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра. Історія створення. Конфлікт справжнього почуття і забобонів. Оспівування чистого пристрасного кохання Ромео і Джульєтти, вплив кохання на людську особистість. Проблема життя і смерті. Трагування фіналу.

Мігель де Сервантес Сааведра (1547–1616). «Дон Кіхот», I частина (огляд, 3-4 розділи за вибором учителя). Історія створення роману, його зв'язок із лицарськими романами, пародійний характер. Особливості сюжету і композиції твору. Конфлікт високих прагнень Дон Кіхота і буденної дійсності, неможливості реалізації ідеалів героя. Дон Кіхот і Санчо Панса –

Єдність людини і довкілля у ліриці Лі Бо, символічність пейзажу. Провідні настрої поезій, глибина поетичних асоціацій.

Ду Фу (712–770) «Пісня про хліб і шовк», «При місяці згадую брата», «Весняної ночі радію дощу», «Папуга» (2 вірші за вибором учителя) (1 год.). Вплив реального життя на поезію Ду Фу. Засудження війни, оспівування мирної праці, сум за далекою батьківщиною – основні мотиви його лірики.

Омар Хайям (1048–1131). Рубаї (5-6 віршів за вибором учителя). Рубаї Хайяма як результат життєвих роздумів і спостережень, їх філософський зміст.

Шота Руставелі (1172–1216) «Витязь у тигровій шкурі» (розділ «Про те, як Автанділ шукав Тарієла»). Загальне уявлення про сюжет твору. Мужність, кохання, справжня дружба і готовність прийти на допомогу – провідні мотиви поеми. Специфіка образів. Національний колорит у творі.

Твори для додаткового читання: Твори Лі Бо, Ду Фу, Ван Вей (за вибором вчителя) Оповідки про Ходжу Насреддіна Рудакі. Бейти, рубаї.

Що водить сонце і світила. Ідеал жінки в літературі доби Відродження.

Франческо Петрарка (1304–1374). Сонети 61, 162 (один за вибором учителя). Кохання до донни Лаури – провідна тема сонетів Петрарки.

утвердження величі держави. Образ Енея та його значення в композиції твору.

Квінт Гораций Флакк (65–8 рр. до н. е.). «До Мельпомени» («Мій пам'ятник стоїть...»). Тема мистецтва і призначення митця у творі. Пам'ятник як символ вічності поезії. Розуміння автором значення свого доробку.

Публій Овідій Назон (43 р. до н. е. – бл. 18 р. н. е.). «Сумні елегії» («Життя поета» (IV, 10)). Життя та творчість поета. Міфологічний і філософський зміст поеми «Метаморфози» (огляд). Конфлікт митця з владою, трагедія вигнання і сум за батьківщиною у «Сумних елегіях». Образ відторгненого поета. Любов до вітчизни як провідна ідея твору (в межах циклу «Сумні елегії»). Вплив античності на розвиток світової літератури й культури.

4. Середньовіччя (8 годин).

Середньовіччя як доба, її хронологічні межі й специфічні ознаки в історії європейських і східних літератур. Вплив релігії, філософії на літературу і культуру в добу Середньовіччя. Основні жанри середньовічної літератури на Заході й Сході.

Особливості розвитку китайської лірики епохи Тан.

Лі Бо (701–762). «Печаль на яшмовому ганку», «Призахідне сонце навіює думки про гори», «Сосна біля південної галереї» (1-2 за вибором учителя).

створення роману «Робінзон Крузо». Етапи вибудовування цивілізації на безлюдному острові. Робінзон як будівничий європейської цивілізації. Пафос віри в людину, в її волю до перетворення світу, розум і практичний досвід. Робінзон і П'ятниця. Алегоричний зміст твору. Християнські мотиви в романі.

2.4. Фантастичні мандрівки й сатиричне викриття дійсності.

Джонатан Свіфт (1667–1745). «Мандри Гуллівера» (I частина, ключові епізоди). Стислі відомості про автора. Памфлети Свіфта. Побудова сюжету сатирично-фантастичного роману «Мандри Гуллівера». Алегоричний зміст мандрівок героя; суспільно-політична спрямованість Свіфтової сатири. Суспільні та людські вади у дзеркалі країни ліліпутів. Функції гротеску та фантастичних елементів у творі. Специфіка Свіфтового гуманізму.

2.5. Подорожі й наукові передбачення.

Жуль Верн (1828–1905). «20 тисяч лье під водою» (ключові епізоди). Стислі відомості про автора. Жуль Верн – засновник жанру «роману науки» татворець серії «Незвичайні пригоди». Сутність головного конфлікту та центральні персонажі роману «20 тисяч лье під водою». Причини втечі капітана Немо до підводного світу; критика антигуманного суспільства, побудованого на загарбництві, наживі, експлуатації слабкіших. Бунт

вічні образи, у яких утілено високу мрію і прагматизм. «Донкіхотство». Широта філософського змісту твору.

Літературний міст у сьогодення.

Юстейн Гордер (нар. 1952) «Помаранчева дівчинка» АБО Барбара Космовська (нар. 1958) «Буба», «Буба: мертвий сезон» (1 твір за вибором учителя).

Юстейн Гордер (нар. 1952). «Помаранчева дівчинка. Лист із минулого, що змінює життя головного героя. Спілкування з батьком, який помер багато років тому, як шлях до духовного дорослішання хлопчика. Стосунки Георга з рідними. Самотність дитинства, радісні відкриття, любов та порозуміння у стосунках.

Барбара Космовська. «Буба», «Буба: мертвий сезон». Художній світ Б.Космовської. Батьки – діти, діди – онуки. Ідея поваги й любові до людини. Сімейні цінності у творах мисткині. Проблема дорослішання і пошуку свого місця у світі.

Бароко і класицизм.

Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві. Історичні умови, філософсько-естетичні засади та ознаки класицизму.

Мольєр (1622–1673). «Міщанин-шляхтич». Мольєр – майстер класицистичної комедії. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. Історія створення комедії

Образи ліричного героя і його коханої. Шляхетність і щирість почуттів

Вільям Шекспір (1564–1616). Сонет 130. «Ромео і Джульєтта». Сонети Шекспіра – відображення внутрішнього світу людини доби Ренесансу. Своєрідність поглядів автора на кохання і красу людини. Оспівування у трагедії “Ромео і Джульєтта” чистого і щирого почуття, що перемагає ворожнечу і розбрат. Образи Ромео і Джульєтти, їх динаміка. Гуманістичне звучання твору. “Світлий трагізм” фіналу. Причини популярності твору.

Твори для додаткового читання:

Данте Аліґ'єрі. Сонет 11. Сучасна зарубіжна поезія (2-3 твори на вибір учителя).

Конфлікт мрії і реальності. Лицарі і блазні в класичній літературі.

Мігель де Сервантес Сааведра (1547–1616). «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» (розділи 1, 8, 22). Творча історія роману «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі». Загальне уявлення про сюжет твору. Дон Кіхот як мрійник-ідеаліст у протиставленні з прагматиком Санчо Пансою. Філософський сенс роману.

Педро Кальдерон (1600–1681) “Ті, що були веселістю й красою” або “Ці риси світла (в п'ятні іскор піна)”**. Філософська глибина сонетів Кальдерона. Погляд автора на плинність часу та скороминушість людського життя. Відповідність

Основні теми і мотиви лірики митця. Вплив даосизму на його світогляд. Своєрідність пейзажів Лі Бо, утілення в них краси природи і духовного життя.

Ду Фу (712–770). «Пісня про хліб і шовк». «Весняний красвид». «Подорожуючи, вночі описую почуття» (1-2 за вибором учителя). Зв'язок поезії Ду Фу з історичною реальністю. Вплив конфуціанства на його світогляд. Національні образи, символи в ліриці митця. Образ ліричного героя, його сприйняття життя і природи, почуття, мрії, ідеали, дума про батьківщину.

Золота доба персько-таджицької лірики, її характерні особливості, видатні представники.

Омар Хайям (бл. 1048–після 1122). Рубаї. Лаконізм і місткість жанру рубаї. Основні теми й мотиви творчості Омара Хайяма.

Література середньовічної Європи: основні тенденції та жанрово-тематичне розмаїття.

«Пісня про Роланда» (X ст.) (2-3 розділи за вибором учителя). Історична основа твору й поетичне переосмислення в ньому реальних подій. Патріотичні ідеї в «Пісні про Роланда». Образна система (Роланд, Ганелон, Карл та ін.). Елементи фольклору. Особливості поетичної мови твору.

Аліг'єрі Данте (1265–1321). Сонет 11 («В своїх очах вона несе кохання...»). Данте як ключова постать італійського Середньовіччя і

Немо проти жорстокої колоніальної політики. Внутрішня шляхетність, прагнення справедливості й свободи, мужність та інші риси характеру капітана Немо. Втілення жуль-вернівського типу вченого в образі П'єра Аронакса. Підводний світ у романі. Поєднання пригодницького та наукового компонентів у творі; наукові передбачення Жуля Верна.

Інваріантний компонент. Мігель де Сервантес Сааведра. «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» (вибрані розділи). Джонатан Свіфт. «Мандри Лемюеля Гуллівера» (I частина, ключові епізоди). Даніель Дефо. «Робінзон Крузо» (ключові епізоди). Жуль Верн. «20 тисяч льє під водою» (ключові епізоди). Варіативний компонент 1. Дж. Свіфт. «Мандри Лемюеля Гуллівера» (II, III та частина). Жуль Верн. «П'ятнадцятирічний капітан». «Діти капітана Гранта».

Варіативний компонент 2. Пригодницький роман про мандрівки з класичної літератури XVII–XIX ст. (за вибором вчителя).

Частина 3. Пізнати самого себе.

3.1. Дивовижні миттєвості життя у творах іншомовних авторів з України.

Шолом-Алейхем (Шолом Нохумович Рабинович, 1859–1916). “Хлопчик Мотл” (вибрані розділи). Зображення єврейського життя на межі XIX–XX ст. Втілення типу «маленької людини», яка з гумором сприймає

«Міщанин-шляхтич». Тематика і проблематика твору, його загальнолюдське значення. Основні образи комедії (пан Журден, пані Журден, граф Дорант, графиня Дорімена, Клеонт та ін.). Засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм).

Літературний міст у сьогодення. Йоун Колфер (нар. 1965). «Артемис Фаул» («Код вічності» або ін.) АБО Сью Таунсенд (нар. 1946). «Таємний щоденник Адріана Моула» (1 твір за вибором учителя).

Йоун Колфер. «Артемис Фаул» («Код вічності» або ін.). Особливості фентезі письменника. Захопливі пригоди двадцятирічного генія Артемиса Фаула, котрий прагне відновити славу й статки своєї родини. Два світи у творі: світ багноїдів та Чарівного народу. Матеріальні й духовні цінності в романі. Тема боротьби добра і зла, сили інтелекту.

Сью Таунсенд. «Таємний щоденник Адріана Моула». Вразлива душа підлітка, його мрії та пошуки себе. Адріан Моул у стосунках із рідними, друзями. Драматичні ситуації, комічні пригоди й душевні переживання підлітків. Самотність та її подолання, любов і вірність – провідні теми твору. Підлітковий погляд на проблеми дорослих. Гумор і іронія в повісті. Утвердження цінності людини, її духовного світу. Щоденник як форма розвитку сюжету. Адріан Моул – оповідач і

творів естетиці бароко.

Мольєр (Жан Батіст Поклей) (1622–1673) «Міщанин-шляхтич».

Творча історія комедії «Міщанин-шляхтич», новаторство Мольєра-драматурга. Проблематика і сюжет, система образів твору. Комічна манія пана Журдена, що їй протистоять пані Журден і Клеонт. Образи дворян у творі, їх специфіка. Виховне значення п'єси.

Твори для додаткового читання:

Педро Кальдерон “Життя – це сон”. Лопе де Вега “Собака на сні”. Артур Конан Дойл “Загублений світ”. **Піднятися над буденністю. Духовні пошуки сучасної людини.**

(3 твори на вибір вчителя)

Річард Бах (нар. 1936). “Чайка Джонатан Лівінгстон”. Поетизація польоту як символу і необхідної умови людського життя. Конфлікт високої мрії і буденності, його причини. Образи Джонатана, Саллівана, Флетчера. Алегоричність твору, його притчевий характер.

Ульф Старк (1944–2017). “Маленька книжка про любов”.

Погляд автора на проблеми і радощі в житті підлітка. Хлопчик Фред, його сповнений подіями і переживаннями внутрішній світ. Провідні мотиви твору, його антивоєнне спрямування. **Террі Пратчетт (1948–2015) “Право на чари” або “Ерік”.** Дискосвіт Террі Пратчетта – авторська модель Всесвіту, де казка поєдналась з реальністю. Гендерна рівність як провідний мотив повісті “Право на

переходу до Відродження. Загальна характеристика його творчості. Утілення в сонеті 11 Данте краси високого почуття кохання.

5. Відродження (12 годин).

Епоха Відродження (Ренесансу) в Європі. Гуманізм. Культ античності. Характерні риси ренесансної культури і літератури.

Франческо Петрарка (1304–1374). Сонети № 61, 132. Історія кохання в сонетах Ф. Петрарки. Образ ліричного героя та героїні. Утілення гуманістичних ідеалів у поезії митця.

Структура сонетів Ф. Петрарки.

Вільям Шекспір (1564–1616). Сонети № 66, 116, 130. Виняткова роль

В.Шекспіра в розвитку англійської національної літератури і світового мистецтва. Основні теми сонетів В. Шекспіра – кохання до Смаглявої леді, дружба. Відображення внутрішнього світу ренесансної людини (описи природи, змалювання сили почуттів та ін.). Художні особливості сонетів В. Шекспіра.

Трагедія «Ромео і Джульєтта»

В.Шекспіра. Історія створення. Конфлікт справжнього почуття і забобонів. Оспівування чистого пристрасного кохання Ромео і Джульєтти, вплив кохання на людську особистість (зміни в характерах головних героїв, їхня еволюція). Проблема життя і смерті. Трагування фіналу. Гуманістична цінність трагедії В. Шекспіра, її популярність серед різних поколінь.

Мігель де Сервантес Сааведра (1547–

свої поразки, в образі хлопчика Мотла. Причини зіткнень хлопчика зі світом дорослих. Його стосунки з рідними та друзями. Змалювання суспільних протиріч, переслідувань євреїв на національному підґрунті та єврейської міграції в повісті. Шолом-алеїхемівський «сміх крізь сльози».

3.2. Зовнішні випробування й внутрішні перемоги.

Джеймс Олдрідж (1918–2015).

«Останній дюйм» (скорочено). Стислі відомості про письменника. Екстремальна подорож Деві та його батька. Вплив подорожі на характери героїв та їхні стосунки. Моральні цінності в оповіданні.

Інваріантний компонент.

Шолом-Алейхем. «Хлопчик Мотл» (розділи 1, 7, 13–15). Джеймс Олдрідж. «Останній дюйм» (скорочено)

Варіативний компонент 1. Дж. Олдрідж. «Дивовижний монгол». Шолом-Алейхем. «Пісня пісень».

Варіативний компонент 2: Соціально спрямований твір про життя підлітків (1 за вибором вчителя).

Частина 4. У пошуках сенсу людського життя.

4.1. З поезії Сходу.

Розквіт китайської культури за часів імперської династії Тан. Вплив конфуціанства та даосизму на китайську поезію.

Лі Бо (701–762). «Печаль на яшмовому ганку». «Сосна біля південної галереї». Стислі відомості

головний герой твору.

Підсумки. Актуальний зміст і форма художніх творів класики й сучасності, прочитаних протягом навчального року. Вічні образи та їх інтерпретація в сучасну добу (зокрема в медіатекстах). Зображально-виражальні засоби в різних родах і жанрах літератури. Паперові та електронні ресурси творів зарубіжної літератури для молоді.

чари». Ескарина Ковальчук, її боротьба за своє право стати чарівницею. Здійснення бажань і його небезпеки (роман «Ерік»). Демонолог-початківець Ерік Турелі та чарівник-невдаха Ринсвінд, їхні пригоди. Зв'язок із творами класичної та сучасної літератури.

Ерік-Емануель Шмітт (нар. 1960). «**Оскар і Рожева пані**». Філософія життя і смерті у творі. Роздуми автора про Бога. Образ десятирічного Оскара, котрий в складній ситуації знаходить сенс буття. Рожева пані як виразник ідей автора. Трагізм оповіді в поєднанні з виправданим оптимізмом. Значення фіналу.

Ніл Гейман (нар. 1960). «**Небудь-де**». Миське фентезі як різновид фантастичної літератури. Долішній Лондон і його мешканці. Образ Річарда Мейг'ю, його еволюція. Перегук твору з «Алісою у Дивокраї».

Твори для додаткового читання:

Ніл Гейман «Сім сестер», «Кароліна».

Корнелія Функе «Чорнильне серце».

Лорі Голе Андерсон «Товори».

Марцін Щегельський «Ковчег часу».

Карлос Руїс Сафон «Володар туману».

Підсумки. Рефлексія навчальної діяльності.

1616). «Дон Кіхот», I частина (огляд 2-3 розділи за вибором учителя).

Історія створення роману, його зв'язок із лицарськими романами, пародійний характер. Особливості сюжету і композиції твору. Конфлікт високих прагнень Дон Кіхота і буденної дійсності, неможливості реалізації ідеалів героя. Дон Кіхот і Санчо Панса – парні образи, у яких утілено високу мрію і прагматизм. «Донкіхотство». Синтез різних жанрових ознак у романі (героїчного епосу, лицарського, авантюрно-пригодницького, філософського роману, пародії). Широта філософського змісту твору, можливість його різних тлумачень. Популярність вічних образів.

6. Бароко і класицизм (8 годин).

Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві. Видатні представники європейського бароко та їхні здобутки (огляд).

Із лірики європейського бароко. Луїс де Гонгора-і-Арготе «Галерник» або Джонн Донн «Щоб мучить мене...» (1 вірш за вибором учителя).

Луїс де Гонгора-і-Арготе (1561–1627).

«Галерник». Утілення у вірші провідних тем барокової літератури: людина і Доля, блукання людини у Всесвіті, залежність від вищих сил, драматизм духовного життя. Символіка твору. Образ ліричного героя.

Джонн Донн (1572–1631). «Священні сонети» (19-й сонет «Щоб мучить

про автора. «Дух мандрівного лицарства» у житті та поезії письменника. Описи природи, відтворення стану людської душі та роздуми про сенс людського життя в ліриці Лі Бо.

Ду Фу (Ду Шаолін, 711–770). «Пісня про хліб і шовк». «Весняні надії».

Стислі відомості про автора. Осуд війни й утвердження цінності мирного життя в ліриці Ду Фу. Сподівання на відродження батьківщини у творах поета. Конфуціанські мотиви його поезії. Відповідності між пейзажем і внутрішнім світом ліричного героя.

Омар Хаям (бл. 1048–1122). Рубаї.

Стислі відомості про автора. Жанр рубаї у творчості Хаяма. Вільнодумний та життєлюбний характер його поезії. Осмислення можливостей людини та їхніх меж; пошуки щастя, мудрості та сенсу життя у віршах Хаяма. Суфійські ідеї в його ліриці; її інакомовний зміст.

Шамседдін Мухаммад Гафіз Ширазі(бл. 1325–1389 або 1390).

Газелі. Стислі відомості про автора. Жанр газелей у ліриці Гафіза. Вплив суфійської філософії на його творчість. Увираження закоханості у красу світу, сили любовних переживань, роздумів про мінливість долі та ін. провідні мотиви газелей поета.

4.2. 3 поезії Заходу.

Шандор Петефі (1823–1849). «Коли ти муж, будь мужнім...», «Одкрій мені дорогу, доле». Стислі відомості

мене...»). Напруга почуттів ліричного героя. Символіка. Поетична мова.

Історичні умови, філософське та естетичні підґрунтя класицизму. Характерні ознаки класицизму як художнього напрямку.

Мольєр (1622–1673). «Міщанин-шляхтич». Мольєр – майстер класицистичної комедії. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. Історія створення комедії «Міщанин-шляхтич». Тематика і проблематика твору, його загальнолюдське значення. Основні образи комедії (пан Журден, пані Журден, граф Дорант, графиня Дорімена, Клеонт та ін.). Засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм).

7. Література ХХ–ХХІ СТ. У пошуках себе і високого польоту (6 годин).

Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). «Маленький принц».

Людські взаємини, моральні цінності в казці-притчі «Маленький принц». Філософський зміст твору. Художні образи.

1-2 сучасні твори за вибором учителя та учнів.

Річард Бах (нар. 1936). «Чайка Джонатан Лівінгстон».

Сюжет твору Р. Баха як філософська метафора людського буття. Алегоричні образи повісті. Утілення прагнення до високої мети в образі чайки

про автора. Подорож Ш. Петєфі Закарпаттям. Пафос романтичного бунту проти світу в його ліриці. Життєві цінності й моральні чесноти людини в поезії «Коли ти муж, будь мужнім...». Ідеал героїчного служіння людям у вірші «Одкрий мені дорогу, доле»; християнські мотиви у творі.

Джозеф Редьярд Кіплінг (1865–1936). «Якщо...». Стилі відомості про письменника. Моральні чесноти справжньої людини в поезії «Якщо...» Протистояння життєвим труднощам і сенс людського буття у творі.

Інваріантний компонент: Ду Фу. «Пісня про хліб і шовк». «Весняні надії». Лі Бо. «Печаль на яшмовому ганку». «Сосна біля південної галереї». Шамседдін Мухаммад Гафіз Ширазі. «Я по троянду в сад спустився на світанні». «Серце – скинія святині: для любові тихий храм». Омар Хаям. «Прийшли ми чистими – і стали ми брудними», «Любов – це сонечко, що Всесвіт огріває», «Ми – зібрання ляльок, нас крутить як хотя», «Що світ міняється – чи варто цим журитись?». «Ми – сонце щастя й горя океан» та ін. рубаї. Шандор Петєфі. «Коли ти муж, будь мужнім...». «Одкрий мені дорогу, доле». Джозеф Редьярд Кіплінг. «Якщо...».

Варіативний компонент 1. Афоризми Конфуція. Поезії Лі Бо, Ду Фу, Омара Хаяма, Гафіза, Абулькасіма Фірдоусі, Ширазі, Дж. Р. Кіплінга, Ш. Петєфі

Джонатана. Художній конфлікт і можливість його подолання. Ознаки притчі у творі.

Барбара Космовська (нар. 1958).

«Буба», «Буба: мертвий сезон».

Художній світ Б. Космовської. Батьки – діти, діди – онуки. Ідея поваги й любові до людини. Сімейні цінності у творі.

8. Підсумки (2 години).

Узагальнення та систематизація навчального матеріалу.

та ін. ліриків.

Варіативний компонент 2: 2–3 твори з поезії Сходу та Заходу.

2.4. Філософська проза

Рюноске Агутагава (1892–1927).

«Павутинка». Стислі відомості про автора. Вплив буддизму на його творчість. Філософський зміст новели «Павутинка». Критика егоїзму в образі Кандати; психологічні та моральні причини його вчинку. Буддистські мотиви у творі. Метафора павутинки та символічний підтекст твору.

Антуан де Сент-Екзюпері

(1900–1944). «Маленький принц»

(ключові епізоди). Стислі відомості про письменника. «Маленький принц» – філософська казка-притча. Алегоричний зміст фантастичної мандрівки Маленького принца. Почуття і стосунки людей у сприйнятті Маленького принца. Моральний вибір і відповідальність за нього. Справжні та хибні цінності життя. Образи Маленького принца та оповідача.

Інваріантний компонент: Рюноске Агутагава. «Павутинка». Антуан де Сент-Екзюпері. «Маленький принц» (ключові епізоди).

Варіативний компонент 1. А. де Сент-Екзюпері. «Планета людей». Рюноске Агутагава. Новела за вибором вчителя. А. Гавальда. «35 кіло надії».

Варіативний компонент 2. Філософська казка-притча за вибором вчителя.

Частина 5. Людські можливості в науковій фантастиці.

Айзек Азімов (1920–1992). «Фах».

Стислі відомості про письменника. Картина майбутнього в повісті «Фах». Негативні наслідки зображеної системи освіти: автоматизація розвитку особистості, нівелювання її індивідуальних прагнень, ігнорування її свободи волі. Шлях Джорджа Плейтена до самореалізації. Критика небезпечних впливів науково-технічного прогресу на суспільство та людину у творі.

Деніел Кіз (1927–2014). «Квіти для Елджернона».

Стислі відомості про автора. Можливості медицини майбутнього у «Квітах для Елджернона». Сутність зображеного медичного експерименту; спричинені ним зміни у свідомості та суспільному становищі Чарлі Гордона; його життєвий крах. Ставлення Чарлі до миші Елджернона. Критика суспільних взаємин і небезпечних медичних експериментів у науково-фантастичному оповіданні. Особливості оповіді.

Інваріантний компонент: Айзек Азімов. «Фах». Деніел Кіз. «Квіти для Елджернона».

Варіативний компонент 1: А. Азімов. «Я, робот». К. Гір. «Зільбер. Перша книга сновидінь». В. Рот. «Дивергент».

Варіативний компонент 2: Один твір наукової фантастики або фентезі (за вибором учителя).

	Підсумки та узагальнення.		
--	----------------------------------	--	--